

Nr 257.

Av herr **Andersson, Alfred**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om åtgärder mot vanhävd av jordbruk.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 275, med förslag till lag om åtgärder mot vanhävd av jordbruk får undertecknad framhålla följande:

I 2 § andra momentet medges rätt att bortföra byggnad eller att lämna byggnad utan underhåll, om densamma blivit obehörlig på grund av förändringar i jordbruksdriften eller på grund av sammanslagning av brukningsdelar, som medför väsentliga fördelar för jordbruksdriften. I senare delen av samma moment stadgas, att om i sammanslagningen ingår brukningsdel, som avses i lagen av den 27 juni 1927 angående uppsikt å vissa jordbruk, må å sådan brukningsdel befintlig byggnad, som genom sammanslagningen blivit obehörlig, bortföras eller lämnas utan underhåll endast såvida brukningsdelarna till beskaffenhet eller omfattning äro sådana, att först genom deras sammanslagning uppkommer jordbruk, därav brukaren kan erhålla sin huvudsakliga bärgning. Syftet med bestämmelsen i 1927 års uppsiktslag har varit att bevara största möjliga antal brukningsdelar och därmed skydda den jordbrukande befolkningen emot en fortgående jordkoncentration. Statsrådet yttrar om dessa socialpolitiska skäl, att de »*otvivelaktigt alltjämt äga sin giltighet*».

Under senare tid har på vissa håll i landet en märkbar tendens gjort sig gällande att lägga torp och mindre arrendegårdar samman med respektive huvudgårdar. Utan tvivel ha de höga byggnadskostnaderna påskyndat denna utveckling. Utsikten till att en ny arrendelag skulle ställa större krav på jordägaren än som nu är fallet medverkar måhända också i samma riktning. Den nu föreslagna vanhävdslagen torde i vissa fall bli ett ytterligare skäl till att det från privatekonomisk synpunkt kan medföra väsentliga fördelar för jordbruksdriften att lägga mindre gårdar till de större, även om denna utveckling kommer i motsättning till de sociala skäl, som tala för att antalet brukningsdelar ej allt för starkt minskas. Vid denna frågas bedömande bör man enligt min mening beakta att vi nu befinna oss mitt uppe i en tid med i vissa avseenden abnorma förhållanden och stora svårigheter att bedöma framtiden.

Om den nuvarande kristiden skulle efterföljas av en utveckling, som i stort sett anknyter till förhållandena under 1930-talet med riklig tillgång på livsmedel och stark expansion inom industri, handel och sam-

färdsel, så behöver man inte vara alltför betänksam emot att en del brukningsdelar försvinna, ehuru det även i detta fall är önskvärt att största möjliga antal familjejordbruk finnas. Man måste emellertid även räkna med den möjligheten, att kriget efterföljes av ogynnsammare förhållanden för vårt näringsliv med överlag sänkt levnadsstandard och arbetslöshet för stora folkgrupper. Om så skulle bli fallet, måste det framstå som ett misstag att nu minska antalet boplatser på landsbygden för att därmed åstadkomma ett rationaliserat och utvidgat storjordbruk.

Såsom 2 § andra momentet nu utformats, medger man i vissa fall sammanslagningen av mindre brukningsdelar med större sådana under åberopande av att sammanslagningen medför fördelar för jordbruksdriften, under det att man i andra fall förhindrar en dylik sammanslagning under åberopande av sociala skäl. De nu rådande faktiska förhållandena motivera enligt min mening icke en dylik olikhet i statsmakternas inställning till frågan om de mindre jordbrukens bestånd. Med hänsyn dels till lagstiftningens provisoriska karaktär och dels till ovissheten beträffande vårt näringslivs betingelser efter kriget torde det därför vara klokt att nu medgiva en utrationalisering av brukningsdelar endast i de fall, då det är fråga om att skapa nya familjejordbruk.

Med hänsyn härtill bör enligt min mening lagens 2 § 2 mom. erhålla samma lydelse som 3 § 2 mom. i lagen av den 27 juni 1927 angående uppsikt å vissa jordbruk.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 275 måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag, att ovan anförda synpunkter bli tillgodosedda.

Stockholm i maj 1942.

Alfred Andersson.
